

Ruotsalaisten viljankuivausmenetelmät

EERIK LAID *Såden torkar. Sådesuppsättningar i Sverige 1850—1900.* (Etnologiska källskrifter V) Lund 1952. 344 s.

Tukholmalaisessa tutkimuslaitoksessa Institutet för folklivsforskning valmisteilla olevan Ruotsin kansankulttuurin kartaston yhtenä esityönä on saatettu päätökseen ja julkisuuteen sikäläisiä viljankuivausmenetelmiä koskeva analysoiva tutkimus. Eri-laisten rakenteiden ja niiden käyttö-tekniikan selvittelyn ohessa esitellään myös tarkoin alan ilmiöiden levinneisyys lukuisin kartakkein. Tämän lisäksi omistetaan huomioita alan historiikille — läntisessä naapurissamme on vanhan kansankulttuurin ilmiöistä kirjallisuudessa verrattomasti runsaammin varhaisia tietoja kuin meillä — sekä pohditaan muotojen yhteyden ja keskinäisen vuorovaikutuksen ohella myös maan luonnon ja kulttuurin suomien edellytyksien suhdetta niihin. Valtaosa käytetystä aineistosta on kansan muistitietoa, jonka tallettamisessa tekijällä itsellään on ollut merkittävä osansa.

Yksityiskohtiin syvemmin puuttumatta voidaan todeta, kuten kahden luonnonsuhteiltaan melkoisesti toistensa kaltaisen naapurimaan ollessa kysymyksessä voi odottaakin, että Ruotsin ja Suomen vanhat viljankuivausmenetelmät monissa suhteissa muistuttavat toisiaan, jos kohta eroavuuksiakin on. Erityisen tunnusomaista Ruotsille näyttää olevan sidotun viljan kuivattaminen seivästä lyhteiden tukena tai kannattajana käyttämällä. Tämä tosin ei ole meilläkään tuntematonta, mutta vaikuttaa kuitenkin vähemmän käytetyltä ja tapana aika myöhäiseltä. Ruotsalaisessa kansanterminologiassa kiinnyy huomio etenkin sanaan *rie, ria*,

jolla ymmärretään juuri tuollaista yksinäistä lyhteiden tuki- ja kannatusseivästä sekä myös haasiaa; sitä paitsi eräissä 1700-luvun julkaisuissa *ria* tunnetaan Suomen riittä merkitykseltään vastaavana joissakin osissa Pohjois-Ruotsia ja aina Helsinglänissa asti. Näiden kahden merkityseryhmän keskinäisestä suhteesta olisi kiintoisaa kuulla kielimiesten kannanotto.

Vaikka tekijä tyytyykin tällä haavaa vain viljankuivausmenetelmien eurooppalaista levinneisyyttä koskeviin yleisluonteisiin viittauksiin — tarkempaa selvittelyä päätelmiseen saataneen odottaa tuonnempana — hän jo tässä yhteydessä erittelee, mitkä menetelmistä näyttävät mannermaisena esiintymisen taustaa vastaan nähtyinä olevan jopa ikivanhaa kulttuuriperintöä, mitkä taas on katsottava paikallisissa oloissa syntyneiksi. Edellisiin mm. kuuluu ns. suurhaasia, jonka esiintyminen Ruotsissa on aikaisemmin selitetty sikäläisen suomalaisasutuksen vaikutuksena. Tekijä otaksuu tämän laitteen levinneen melko varhain Ruotsin ylitse Suomeen huomauttaen sen esiintyvän myös Etelä-Ruotsissa, siis seuduilla, jotka ovat suomalaisseuduista kokonaan erillään. Suurhaasian puuttuminen läntisen maanviljelyskulttuurimme rinta-alueilta ja sen tunnetusti voimakas esiintyminen itärajamme tuolla puolen sekä entisessä Raja-Karjalassamme edellyttäisi kuitenkin mielestäni, että olisi vakavasti harkittava, eikö kenties ole kysymyksessä yhteistä alkuperää olevan ilmiön saapuminen maahamme kahdelta eri

suunnalta. Pohjanlahden perukan asemaa eri tahoilta suuntautuvien intressien temmellyskenttänä on viime aikoina yhä toistuvasti korostettu ja sikäläisen kansankulttuurin rakenteessa näkyvät yhä selvästi tuon muinaisen ristiaallokon hämäänyttävät merkit. Ei olisi mitenkään kummekuttavaa, vaikka suurhaasian sikäläinen esiintyminen olisi sekä läntisen että itäisen saapumistien kohtaamisen tulos.

Tässä on tullut mainituksi pari on-

gelmaa, jollaisten pohtimiseen aina ilmaantuu aihetta, milloin laajalle, perinpohjaisesti muokatulle aineistolle rakentuva uusi erikoistutkimus näkee päivänvalon etenkin naapurimaiden kansatieteilijöiden iloksi. Niin pitääkin: kunnan työ antaa herätteitä jatkuvalla tutkimukselle samalla kun se muodostaa sille luotettavan jalansijan. Tekijää tulee mitä parhaiten onnitella monivuotisen uurasituksen kantamasta kauniista sadosta.

A. HIRSJÄRVI